

3. slovenski preventivni dnevi
22. in 23. maj 2014 Bohinj
Bohinj Park Hotel, Bohinjska Bistrica

Cenjeni udeleženci srečanja, spoštovani kolegi!

Z zadovoljstvom Vas pozdravljam na 3. slovenskih preventivnih dnevih, kjer se že tretjič soočamo s pomembnimi javno zdravstvenimi izzivi s področja preprečevanja zasvojenosti.

V imenu generalne direktorice Mojce Gobec, ki ima neodložljive obveznosti, se Vam opravičujem in Vam v njenem imenu predajam naslednje pozdravne besede.

Temeljni cilj preventive na področju preprečevanja zasvojenosti je ustvarjanje takih družbenih razmer, ki posamezniku dajejo možnosti za razvijanje življenjskega sloga brez uporabe drog. Hkrati je treba razvijati tudi vse ukrepe in aktivnosti zmanjševanja njihovega povpraševanja ter izobraževanje mladih o posledicah uporabe vseh vrst (tudi dovoljenih) drog.

Ugotavljamo, da je populacija otrok in mladih tista, za katero je potrebno še posebej poskrbeti. Znano je, da lahko največ za zdravje prebivalstva naredimo prav v obdobju razvoja in odraščanja. Zdravi otroci in mladostniki, ki jim damo možnost, se naučijo osveščeno odločati za zdrave življenjske izbire. Glede na razmere v družbi pa se čedalje bolj kaže tudi potreba po pristopih, usmerjenih k ranljivejšim skupinam mladostnikov. Na vseh vzgojno-izobraževalnih stopnjah je treba razviti strategijo preventivnih dejavnosti, ki bo v skladu z razvojnim obdobjem otrok in mladostnikov. Posebno skrb nameniti dajanju na znanosti temelječih informacij o drogah in ustvarjanju šolske klime, ki posameznikom nudi možnosti za zdravo bivanje. Pri tem je treba nameniti posebno skrb dodatnemu izobraževanju pedagoških in nepedagoških delavcev v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Ob razvoju strategije preventivnih dejavnosti je treba opredeliti merila za izvajalce preventive v vzgoji in izobraževanju. Ministrstvo za zdravje daje prednost populaciji otrok in mladostnikov v strateških dokumentih in v predlogih nacionalnih ukrepov. V okviru javnih razpisov za varovanje in krepitev zdravja so stalno zagotovljena sredstva za izvajanje vzgojno izobraževalnih programov za otroke in mladostnike iz različnih okolij.

Kaže se, da je v današnjem času še posebej pomembno področje varovanja duševnega zdravja otrok in mladostnikov, ki je pomembno povezano s preprečevanjem zasvojenosti. Zloraba drog vpliva na kognitivni, emocionalni in socialni razvoj in lahko učinkuje na funkcioniranje posameznika tudi kasneje v življenju na področjih kot so na primer starševstvo in zaposlitev. Korenine težav pa izhajajo že iz otroštva in ne nastanejo naenkrat v obdobju adolescence. Kot ugotavljajo raziskovalci, so ključni prediktorji oz. dejavniki v otroštvu za zlorabo drog: vključenosti staršev v vzgojo, otrokove socialne kompetence (načini reševanja problemov, spoprijemanje s stresom, komunikacija, asertivnost) njegova sposobnost samoregulacije in učni uspeh. Hkrati so prepoznali, da je bistvenega pomena okoljski kontekst, partnerstvo v skupnosti, vključevanje celotne družine in upoštevanje oz. zagotavljanje ustreznih programov v celotnem življenjskem ciklu posameznika.

Preprečevanje zasvojenosti je izrazito medsektorsko in interdisciplinarno področje dela, kjer pa se kažejo številne vrzeli. Te težave se kažejo kot pomanjkanje ustrezne ocene pokritosti in razpoložljivosti preventivnih programov v Sloveniji, evalvacije in implementacije ter spremljanja ukrepov na ravni skupnosti, še zlasti v nekaterih regijah. Ugotavljamo, da je v prihodnje potrebno še več razvoja, nadgradnje in načrtno koordinacije dejavnosti na tem področju. Saj se

podobno kot druge evropske države tudi v Sloveniji srečujemo s težavo, da preventivni programi niso primerno ovrednoteni, zato njihovi realni učinki niso znani. V prihodnje je zato treba velik del znanja in sredstev poleg vlaganj v razvijanje programov usmerjati v ovrednotenje, tj. v ugotavljanje njihove učinkovitosti in uspešnosti.

Ministrstvo za zdravje je že pripravilo nacionalni dokument na tem področju, to je Resolucija o nacionalnem programu na področju drog za obdobje 2014 do 2020, ki jo je državni zbor potrdil v začetku aprila. Pripravljen je tudi osnutek Strategije razvoja dejavnosti javnega zdravja 2013-2023, ki med svoje cilje uvršča zmanjševanje ključnih dejavnikov tveganja za tvegano in škodljivo rabo drog. Oba dokumenta se med seboj dopolnjujeta, poudarjata načelo uravnoteženega medsektorskega sodelovanja, vzpostavljanja partnerskega odnosa države s civilno družbo in podpirata ključna cilja: zmanjševanje uporabe in zlorabe drog. Posebej poudarjata pomen okrepitve med sektorskega in interdisciplinarnega izvajanja dejavnosti in storitev, vključno z mreženjem relevantnih partnerjev na vseh ravneh (strokovnjaki različni strok, nevladne organizacije, lokalne skupnosti).

Ciljem, ki jim sledimo na tokratnih preventivnih dnevih, pa so namenjena tudi sredstva Norveškega finančnega mehanizma. Slovenija je iz tega naslova upravičena do sredstev za izgradnjo kapacitet na področju javnega zdravja, kar pomeni, da bodo sredstva namenjena populaciji otrok in mladostnikov, še zlasti tistim najranljivejšim skupinam, za katere želimo posebej poskrbeti.

Pomembno vlogo pri izvajanju preventivnih dejavnosti imate poleg pedagogov, predstavniki nevladnih organizacij. Združeni in povezani s pomočjo preventivne platforme v okviru preventivni dni še posebej pozdravljamo Vaša prizadevanja za oblikovanje strokovnih usmeritev za izvajanje javno-zdravstvenih aktivnosti nevladnih organizacij. Na ta način, bi na podlagi izkušenj lahko postopno oblikovali standarde in mrežo nevladnih organizacij, ki bo omogočila celovit razvoj programov preprečevanja zasvojenosti.

Veliko uspeha pri vašem delu!

dr. Agata Zupančič
Višja svetovalka I
Direktorat za javno zdravje